

Odkrivajmo gozd z vsemi čutili

SPOMLADANSKI OBISK GOZDA Z NOGAVIČNIKOM

8. UČNA URA: SPOMLADANSKI OBISK GOZDA

90 min - 2 uri

Cilji

Učenec:

- gozd spozna s pomočjo vseh čutil (tokrat predvsem s tipom in vohom).
- na podlagi obiska gozda primerja, kako se življenje v njem razlikuje v posameznih letnih časih.
- med obiskom gozda spoštuje gozd in njegove prebivalce.

Dejavnost	Čas	Pripomočki
1. korak: motivacija	5 min	Nogavičniki
2. korak: tek v gozd - ptice in kragulj	15 min	ptičja hrana (storži, posušene brusnice ...)
3. korak: lovljenje spomladanskih barv in vonjev	10 - 20 min hoje	gozdni dnevnik z zbirko jesenskih in zimskih barv, papirnati kozarčki za vsakega učenca
4. korak: poišči svoje drevo	20 min	preveze za oči
5. korak: taktilne uganke	15 min	
6. korak: poiščimo razlike	15 min	fotoaparatus, okvirji
7. korak: iskanje "FOTO TRIA"	20 min	fotoaparatus, papirnati okvir
8. korak: izmenjava izkušenj	10 min	nahrbtnik za zbirko naravnih materialov (spravite ga v svojo škatlo za odkritja)

1. korak: 5 min

MOTIVACIJA: Na začetku gozdnega raziskovanja učence znova pozdravi učitelj Nogavičnik. V imenu vseh Nogavičnikov naj se zahvali učencem za vse izkušnje in dogodivščine, ki so jih doživeli skupaj. Nogavičnik naj bo navdušen nad novimi dogodivščinami, ki jih čakajo danes. Vzpodbudi jih, da bodo na tokratnem raziskovanju gozd spoznavali tudi s pomočjo svojega nosu in dotika.

Uporabite Nogavičnike:

Učiteljev Nogavičnik (*Pozdravi svoje prijatelje Nogavičnike in učence*): Dobrodošli na našem novem razburljivem raziskovanju! Kaj nas čaka danes? V gozdu smo do sedaj slišali zanimive zvoke ... Čudovite zvoke

...

Drugi Nogavičnik (*Zaskrbljeno*): ... in strašljive zvoke!

Učiteljev Nogavičnik (*Veselo*): Zanima me, kakšen neki je naš gozd na otip? Ali lahko v gozdu najdemo nekaj mehkega? Nekaj žametnega? Nekaj grobega? Sprašujem se tudi, kako diši naš gozd?

Drugi Nogavičnik (*Se nakremži in prime za nos*): Jaz sem v gozdu vohal le vonj iz gozdarskih škornjev ...

Učiteljev Nogavičnik (*Veselo*): Učenci, pojdimo, obiščimo gozd in ugotovimo, kako diši drevo, pa gozdna tla, mah, trava, goba ... Pripravljen sem na novo pustolovščino, kaj pa vi?

ZAKLAD:

Spomladansko raziskovanje bo Nogavičnikom še posebej zanimivo. Učenci bodo namreč v svojem zakladu našli nekaj gozdnih materialov, s katerimi bodo okrasili svoje Nogavičnike. Zaklad skrijte v gozdu na tistem mestu, kjer nameravate zaključiti vaš raziskovalni pohod.

2. korak: 15 - 25 min

TEK V GOZD - PTICE IN KRAGULJ - Za to igro izberemo primeren prostor - ob robu gozda, na širši gozdni poti ali na travniku. Igra temelji na pravilih igre "Ribe, ribe, ribiči prihajajo!". Ima preprosta pravila in učenci bodo igro zlahka razumeli. Cilj igre je loviti - Jastreb lovi ptice, ki iščejo hrano za svoje mladiče. Za igro izberite lokacijo, kjer bodo učenci lahko glasni in jim omogoča tekanje - saj bodo z zvoki in gibi izražali svoja čustva (na primer strah pred ujetjem; strah ptičkov, ki kličejo starše; strah pred lakoto, osamljenostjo ...).

1) Učencem razložite pravila igre in označite prostor za igro (npr. označite ga z nahbtniki) - na eni strani označenega območja bo ptičje gnezdo, na drugi pa vir hrane - gosenice (uporabite npr. suho sadje ali pa kar kamenčke in storže).

2) Razred razdelite na dve polovici - učenci v prvi polovici bodo igrali ptice-starše, učenci v drugi polovici pa bodo v vlogi ptičjih mladičev. Odrasle ptice želijo najti hrano za svoje mladičke in jim jo dati v kljunčke (kljunčke učenci oblikujejo s svojimi rokami). Na odrasle ptice pa bo prežal in jih lovil velik kragulj (v prvi igri naj ga igra kar učitelj).

3) Ptičji starši "odletijo" iz gnezda na nasprotno stran, kjer je hrana. Če jih kragulj ne ujame, se lahko vrnejo nazaj v gnezdo k svojim mladičem z eno gosenco (npr. eno rozino ali želodom, kamenčkom ...). Če jih na poti do hrane ujame kragulj (ptica je ujeta z dotikom kragulja), tudi sami postanejo kragulji. Kragulju se pridružijo tako, da se z njim primejo za roke in skupaj lovijo kot eno. Med lovom lahko vzkliknejo "Ptički, ptički, kragulj prihaja!".

4) Igra se nadaljuje, dokler kragulj ne polovi vseh odraslih ptic. Če želite, lahko uporabite pravilo, da mladič postanete odrasla ptica, ko prejme dve "gosenci". Učenec bo nato iz gnezda odletel kot odrasla ptica in bo pomagal hraniti druge mladičke.

5) Po zaključku lahko igro ponovite, skupini pa naj zamenjata svoji vlogi. V kolikor kateri od učencev želi, se lahko preizkusi v vlogi kragulja.

6) Po zaključku druge igre se z učenci pogovorite o njihovih izkušnjah: *Kako so se počutili v vlogi kragulja med lovom na ptice? Kako so se počutili v vlogi plena? Ali jih je skrbelo za svoje mladičke?* Razmišljate lahko tudi o povezavi med plenom in plenilcem, njihovi soodvisnosti, pomenu števila enih in drugih v naravi ... Razložite učencem, da čeprav kragulj ni pogosto prisoten, ptičje starše med iskanjem hrane lahko zmoti kaj drugega, npr. vpitje otrok.

3. korak: 10 — 20 min

LOVLJENJE SPOMLADANSKIH BARV IN VONJEV: Ta del lahko uporabite za selitev z enega raziskovalnega kraja na drug kraj. Učence prosite, naj pregledajo jesenske in zimske barve (svojo JESENSKO in ZIMSKO barvno paleto), ki so jih ulovili v svoje Gozdne dnevnik. Sedaj imajo edinstveno priložnost, da ustvarijo svojo SPOMLADANSKO gozdno paleto. Med potjo po gozdu naj učenci poizkušajo "uloviti" in nabrati čim več odtenkov različnih barv. Ponovite pravilo, da moramo za naravo skrbeti in se je potrebno vedno prepričati, da rastlinam ob nabiranju preveč ne škodimo (npr. če s trave odtrgamo samo en list, je to v redu. Kaj pa, če majhnemu drevesu odstranimo iglice ali liste? To bi mu škodilo ...). Priporočljivo je izbrati kraj, kjer lahko učenci nabirajo travo, mah, cvetje ... npr. ob poti v gozd ali na gozdni jasi, travniku ...

LOV NA VONJ GOZDA: Tokrat učenci ne bodo iskali le barv gozda, temveč tudi njegove vonjave. Različne vonje bodo poiskovali ujeti v edinstven GOZDNI VONJ za svojega Nogavičnika. Učencem pokažite, kako lahko ustvarijo čudovit gozdni parfem v papirnatem lončku, če uporabijo različne naravne "sestavine" (npr. spomladansko cvetje, listje, tla, zdrobljeno lubje itd.).

Ob dogovorjenem času se zberite in oglejte svoj "ulov". Učiteljev Nogavičnik lahko vpraša: *Katere odtenke barv ste našli? Kako dišijo vaši "gozdni parfumi"? Kje ste nabrali "vonjave" za svoj parfem? Kateri vonj je najmočnejši? Kateri vonj vas je presenetil? Zakaj?*

4. korak: 20 min

POIŠČI SVOJE DREVO: Izberite primeren kotichek, kjer bodo lučenci ahko s svojimi prstki raziskovali gozd.

To dejavnost je najbolje izvajati tam, kjer rastejo različne vrste dreves in je med njimi mogoče prosto hoditi. Učenci se bodo razdelili v pare (pare lahko določijo sami). Prvi v paru naj si zaveže oči, drugi naj vodi po izbranem raziskovalnem območju dreves in naj se ustavi pri enem od dreves, ki si ga bo izbral. "Vodnik" naj "slepega" ne vodi naravnost do izbranega drevesa, ampak naj gre malo cik-cak, da si "slepi" ne bo zapomnil poti.

Učitelj naj vnaprej pokaže, kako naj "vodnik" vodi "slepo" osebo, da se bo počutila varno in se bo izognila poškodbam. "Slepega" je potrebno voditi previdno in počasi, medtem ko ga "vodnik" drži za roko. "Vodnik" naj "slepega" opozori na neraven teren, oviro ... Ko ga pripelje do izbranega drevesa, "vodnik" "slepemu" položi roke na drevesno deblo. Učenec z zavezanimi očmi naj s pomočjo dotika čim bolj spozna svoje drevo (drevo objame, da ugotovi njegovo širino, išče izrastke in zadebelitve na vejah, se dotakne korenin itd.). Učenec lahko med raziskovanjem drevesa uporabi tudi druge čute (vonj lubja, zvok šumenja listov ...). Učenec z zavezanimi očmi ne sme ničesar pritrditi na drevo ali ga označiti na kakršen koli drug način. Nato "vodnik" spet po cik-cak poti pripelje "slepega" do izhodiščne točke. Učenec z zavezanimi očmi si lahko odstrani prevezo. Njegova naloga je, da poišče "svoje drevo". Nato naj si učenca v paru zamenjata vlogi.

Po zaključku dejavnosti se vsi skupaj zberete v krogu. Učiteljev Nogavičnik vpraša: *Ali je bilo težko poiskati svoje drevo? Po čem ste prepoznali svoje drevo? Katera čutila so vam pomagala? Kako so vam pomagala?*

5. korak: 15 min

TAKTILNE UGANKE: Med dejavnostjo boste znova raziskali gozd s pomočjo voha in dotika. Učencem s pomočjo primera predstavite igro.

Primer: v dlani skrijte nekaj gozdne prsti. Izberite nekaj učencev, ki naj povohajo vsebino vaših rok in ugibajo kaj ste skrili. Po nekaj predlogih razkrijte, kaj je bilo v vaših rokah. Nato položite roke za hrbet in vanje skrijte npr. želod. Učenca prosite, naj se obrne stran od vas in položi roke za hrbet. V roke mu za kratek čas položite naravni predmet, ki ste ga skrivali (v vašem primeru želod). Učenec naj s pomočjo dotika poiskusi prepoznati predmet.

Po prikazu igre, naj se razred razdeli na pare ali v trojice ter se preizkusi v prepoznavanju vonjev in dotika. Učence opomnite na pravilo, da mora biti igra prijetna za vse (ne le za učence, temveč tudi za gozd).

Na koncu z učenci analizirajte svoja doživetja: *Kaj je bilo lahko in kaj težko prepoznati? Kaj je bilo prijetno na dotik in po vonju? Ali vas je kateri izmed vonjev spomnil na kakšno drugo izkušnjo?*

Namig: poskusite lahko igrati tudi taktilno ali vohalno igro parov (iskanje para enakega vonja - dva enaka vonja).

6. korak: 15 min

POIŠČIMO RAZLIKE (GOZDNI PROSTOR ZA NOGAVIČNIKA): Poiščite kotichek v gozdu, ki so ga učenci jeseni izbrali za svoje Nogavičnike. Učenci in njihovi Nogavičniki naj si podrobno ogledajo svoje kotiche in opišejo razlike, ki jih opazijo v primerjavi z jesenjo in zimo. Učenci naj poiščejo naravne predmete, ki jih bodo vzeli s seboj v šolo - v svoji Škatli odkritij.

Čez nekaj časa zberite vse učence na enem mestu. Nogavičniki učencev naj poročajo svoja opažanja (spremembe, ki so jih opazili v svojem koticu in kako se počutijo). V kolikor imate dovolj časa, lahko nekatere kotiche fotografirate (uporabite lahko tudi okvir).

7. korak: 20 min

ISKANJE "FOTO TRIA": Z učenci podrobno preglejte svoje gozdne kotiche in fotografirajte ali narišite slike izbranega kraja spomladi. Dobili ste zadnjo, tretjo sliko za svoj končni FOTO-TRIO (slika/risba koticika v različnih letnih časih). Učence povprašajte o opaženih spremembah.

Učenci lahko pričnejo iskati zaklad.

LOV NA ZAKLAD - Na tej točki potovanja je dobro, da zaklad neopazno skrijete npr. v kopici nahrbtnikov. In kaj se bo skrivalo notri? Nekaj, kar bo pomagalo Nogavičnikom, da se pripravijo na svojo predstavo.

Vsi igralci uporabljajo kostume. V zaklad boste glede na vaše možnosti skrili npr. elastične trakove, krep papir, papirnate trakove, volno, sponke (odvisno od starosti učencev) ... S pomočjo teh rekvizitov in naravnih gozdnih materialov, si učenci lahko okrasijo Nogavičnike za prihajajoči gledališki nastop. Lahko izdelajo tudi nekaj kostumov. Opozorite le na dejstvo, da se bodo okraski iz svežih naravnih materialov do nastopa posušili.

Učencem lahko pokažete, kako na Nogavičnika pritrđite naravne materiale z uporabo elastičnega traku ali sponke (primer: Nogavičnik, okrašen s storži, ki jih drži elastični trak; Nogavičnik s praprotjo, ki jo pritrđimo s sponko; Nogavičnik s pokrivalom iz papirnatega traku in kosa mahu itd.)

8. korak: 10 min

IZMENJAVA IZKUŠENJ: Na koncu raziskovanja gozda je pomembno, da se ozremo nazaj in delimo vse izkušnje. Skupaj izmenjajte svoje izkušnje. Učencem omogočite čas, da najdejo še nekaj naravnih predmetov, ki jih lahko shranijo v svojo Škatlo doživetij (če nimate dovolj časa, lahko učencem dovolite, da jih zbirajo na poti nazaj v šolo).

9. UČNA URA: ANALIZA OBISKA GOZDA

45 min

Cilji

Učenec:

- opiše svoje izkušnje, ki jih je doživel v gozdu.
- na različne načine (z besedami, risbo, glasbo) izraža svoje gozdne vtise in občutke.
- oceni svoje obnašanje/obnašanje razreda v gozdu, pri tem upošteva gozdni bonton.

Dejavnost	Čas	Pripomočki
1. korak: ŠKATLA ODKRITIJ (LOVILEC PUSTOLOVŠČIN) + 10 Nogavičnikovih zapovedi	15 min	nogavičniki, razredna škatla odkritij (lovilec pustolovščin) naravni predmeti, gozdni dnevniki, barvice
2. korak: Nogavičnikovo gledališče (izbira zgodbe, okrasitev kulis za predstavo, kostumi, glasba)	30 min	kos blaga z luknjami (vaše gledališče), Nogavičniki, naravni predmeti iz gozda, gozdna glasbila, barve

1. korak: 15 min

ŠKATLA ODKRITIJ (LOVILEC PUSTOLOVŠČIN): V razredu se znova pojavi ŠKATLA ODKRITIJ (LOVILEC PUSTOLOVŠČIN). Če je učilnica dovolj velika, se z učenci posedite okrog škatle v krogu. Učenci lahko vzamejo s seboj v krog: svojega Nogavičnika, lastno škatlo odkritij, naravne predmete, ki so jih nabrali v gozdu (glede na to, da jih imajo) in gozdne dnevnike.

Med ogledom zbirke naravnih predmetov iz škatle se pogovorite o izkušnjah in doživetjih. Učenci naj svojo dogodivščino narišejo v svoje Gozdne dnevnike. Med risanjem naj bo razgrnjen tudi plakat 10 Nogavičnikovih zapovedi (gozdni bonton). Na njem obkljukajte cilje, ki ste jih uspeli doseči na svojem zadnjem obisku gozda.

2. korak: 30 min

NOGAVIČNIKOVO GLEDALIŠČE: V škatli se je znova skrival skrivnostni paket, ki je tokrat vseboval različna pisala, akvarele, barvice ... (po lastni presoji). Z uporabo le-teh lahko učenci okrasijo nekaj kulis za svoj nastop - vaše gledališče z luknjami za Nogavičnike. Do zdaj je bila tkanina bela, vendar bi bilo morda bolje, če bi bila bolj podobna gozdu.

Z učenci se dogovorite o tem, kakšno zgodbo bodo uprizorili Nogavičniki, še preden bodo učenci pričeli s poslikavo svojih kulis. Za končni nastop lahko izberete zgodbo o tem, kaj je doživel razred (in/ali njihovi Nogavičniki), ali pa si zgodbo izmislite:

Primeri predstav:

- **Razred Nogavičnikov:** Nogavičniki gredo na raziskovalno misijo, nosijo nahrbtnike in hodijo po gozdu z zemljevidom. Našli bodo zaklad - majhne daljnoglede. Z njihovo uporabo bodo natančno pregledali npr. lubje in ga opisali (kot gore in kot velika brezna ter mah kot pragozd itd.).
- **Nogavičniki in gozdne skrivalnice:** kako se zamaskiramo z nekaterimi naravnimi materiali ...
- **Hrupni razred Nogavičnikov:** razred Nogavičnikov gre na izlet v gozd. So zelo hrupni, zato prestrašijo tudi zajca, ptico in ježa ... Vse te male živali bežijo. Nogavičnikom je vseeno, so kljub temu glasni, vpijejo in skačejo. Zbudijo pa tudi divje prašiče, ki Nogavičnike našenejo iz gozda.
- **Nogavičniki - gozdna malica:** razred Nogavičnikov je malical v gozdu in tam pustil vse smeti in ostanke. Jež in druge male živali bodo raziskovali kraj, na katerem so Nogavičniki jedli. Pritoževali se bodo, da nekdo obiskuje gozd in za seboj pušča nered, ena žival bo pojedla malo smeti in jo bo bolet trebušček.

Skupaj se dogovorite o vsebini vaše končne predstave. Pogovorite se o sliki, ki jo bodo učenci narisali na tkanino (vaša kulisa), kdo bo slikal na katerem delu kulise ... Nekateri učenci bodo slikali, drugi se bodo pripravljali kot igralci, tretji bodo pripravljali kostume, nekateri pa bodo vadili gozdno glasbeno spremljavo z uporabo gozdnih inštrumentov.

Večkrat vadite svoj nastop, tako da bodo vsi učenci (igralci, glasbeniki in tisti, ki s kostumi in rekviziti pomagajo pri predstavi) lahko dobro spoznali svojo vlogo.

10. UČNA URA: KONČNA PREDSTAVA

45 min + 20 min

Cilji

Učenec:

- na različne načine (z besedami, risbo, glasbo) izraža svoje gozdne vtise in občutke.
- analizira delo v skladu z letnim načrtom, pomaga pri pripravi skupnega razrednega poročila - Odmevi gozda.

Dejavnost	Čas	Pripomočki
1. korak: priprava na predstavo	15 min	razredna škatla odkritij (lovilec pustolovščin), naravni predmeti, gozdni dnevnik, FOTO-TRIO (triptih ali fotografije)
2. korak: predstava	30 min	vse, kar potrebujete za izvedbo predstave

1. korak: 15 min

PRIPRAVE NA PREDSTAVO: V učilnici ali kateremkoli drugem primernem prostoru (lahko tudi zunaj npr. v gozdu) ustvarite prostor, ki bo ustrezal potrebam PREDSTAVE. Vaš dogodek je lahko sestavljen iz treh delov - razstave GOZDNIH DNEVNIKOV, nekaj vzorcev naravnih predmetov po letnih časih, ki so bili shranjeni v ŠKATLI ODKRITIJ in primeri FOTO-TRIOV, na koncu pa naj sledi še PREDSTAVA NOGAVIČNIKOV.

Vsak učenec naj izbere enega od naravnih predmetov in eno od slik, ki jo ima v svojem gozdnem dnevniku. Gozdne dnevnike položite tako, da je vsak dnevnik odprt na strani z izbrano sliko. Na vrh vsake slike položite učenčev izbran naravni predmet, ki je povezan z zgodbo, upodobljeno na sliki. Razstavite tudi razredno Škatlo odkritij, ki naj vsebuje nekatere naravne materiale, ki so jih učenci našli.

2. korak: 30 min

PREDSTAVA: Na predstavo povabite starše, druge učitelje in učence (kogar sami želite in v skladu z vašimi omejitvami). Predstavo lahko organizirate kot del roditeljskega sestanka. Naredite lahko tudi nekaj plakatov ali vabil na predstavo.

Obiskovalce vaše predstave najprej pozdravite, nato pa jim predstavite razstavo gozdnih dnevnikov, škatlo odkritij in FOTOTRIE (natisnjene fotografije označite z datumom, ko so bili posneti/narisani - tako lahko obiskovalci sami opazujejo spremembe kotičkov v različnih letnih časih). Po ogledu razstave lahko začnete z gledališko predstavo. Ne pozabite - ne gre za popolnost, ampak za zabavo in pridobivanje novih izkušenj. Po aplavzu se lahko učenci pridružijo svojemu občinstvu.

Namig: Nekaj idej za nadaljnje dejavnosti, ki vključujejo starše ali druge obiskovalce predstave:

- Občutite, kaj je v notranjosti - izdelki narave, ki jih damo v vrečke/ škatle
- Dišeče gozdne skodelice - gozdni parfumi (če je mogoče, naj bodo sveže)
- Gozdne začimbe (užitna zelišča), gozdni čaj, druge gozdne dobrote
- Preizkus daljnogleda
- Poskus igranja na inštrumente iz gozda ...

Namig: Drug primer izmenjave izkušenj je NOGAVIČNIKOVA MAMA. Učenci lahko svojim Nogavičnikom izdelajo dojenčke. Nogavičniki lahko med predstavitvijo staršem, svojim dojenčkom pripovedujejo zgodbo o svojih gozdnih izkušnjah in odkritjih. Na koncu lahko taka Nogavičnikova mama pride do odločitve, da bo naslednjič v gozd s seboj odpeljala tudi otroka, da bo gozd doživel tudi sam. Mama pove, da je pomembno da že male Nogavičnike vozimo v gozd, saj jim tako ni potrebno čakati, da odrastejo, da bi odkrili vse gozdne skrivnosti. Takšen sklep bo morda nekatere družine spodbudil k preživljanju skupnega časa v gozdu.

ZAKLJUČEK NOGAVIČNIKOVIH PUSTOLOVŠČIN: Naslednjo uro, ko boste zopet s svojim razredom, zaključite skupno letno potepanje po gozdu s kratkim pogovorom s svojimi učenci in vašimi Nogavičniki. To je odlična priložnost za izmenjavo prijetnih in manj prijetnih izkušenj in občutkov, ki so jih doživeli. Ugotovite, kako so učenci uživali v Nogavičnikovih pustolovščinah in kako so vplivale nanje. V ta namen lahko uporabite nekaj lističev. Učenci naj označijo, katere dejavnosti so jim bile najljubše in najzanimivejše, ter katere dejavnosti jim niso bile všeč.

LITERATURA IN REFERENCE

Knjige o gozdu in v povezavi s tematiko:

- U. Stark: Ježeček jde do světa. IKEA
- U. Stark: Ströva - Los králem světa. IKEA
- E. Stará: Chrochtík a Kvikalka. Nakladatelství 65. pole, 2012
- J. Dvořák: Rostlinopis aneb Podivuhodné pravdy a výmysly ze zeleného světa. Baobab, 2012
- M. Kotal, L. Praus, G. Fialová: Stopy velkých šelem a jiných lesních zvířat. Hnutí DUHA, 2013
- P. Čech: Dobroružští pavouka Čendy. Petrkov, 2014
- D. Mrázková: Haló Jácíčku. Grantis, 2004
- D. Mrázková: Neplač muchomůrko. Albatros, 1981
- J. Zeman: Dobrodružství veverka Zrzečky. SNDK, 1960 (viz i článek na <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/1776/LETO-S-VEVERKOU-ZRZECKOU.html/>)
- E. Lukavská, J. Mádrová: Po stopách vlčete, medvídka a kolouška. Jupiter, 2007 (krásné obrázkové příběhy)
- F. Skála: Skutečný příběh Cílka a Lídy. Arbor vitae, 2007
- F. Skála: Jak Cílek Lídu našel. Meander, 2006
- Timothée de Fombell: Tobáš Lollness. Baobab, 2007
- J. Svěrák: Kuky se vrací. Mladá fronta, 2010
- Kol. autorů: Příroda – Moje první encyklopedie Larousse. Mladá fronta, 2010 (kapitola o lese)
- E. Mathivet: Zvířata – Můj první atlas Larousse. Mladá fronta, 2007 (zvířata mírného pásma)
- Z. Miler: Krtek a orel. Albatros, 2007
- B. Stonehouse: Zvířata kolem nás – moje velká kniha. Jupiter, 2006 (hezky popsaná zvířata, hodně z jejich života, mnoho obrázků)
- J. a L. Dobroukovi, P. Ron: Malá tajemství přírody. Albatros, 2001 (příklady pozorování)

Veliko dejavnosti za otroke in učence najdete na:

- www.jdeteven.cz
- www.badatele.cz
- www.lesveskole.terezanet.cz